

Samen werken aan Sallands schoolsucces

Onderzoek overgang PO-VO

Petra Hendrikse, Anne Tappel, Philip Oldenbeuving, Doriene Boezelman

Carmel College Salland is onderdeel van de Sallandse Onderwijskamer, waarin scholen voor primair en voortgezet onderwijs samenwerken om de onderwijskwaliteit te waarborgen. Om schoolsucces van leerlingen binnen Raalte en omstreken te vergroten, is goede plaatsing in de overgang tussen po en vo van belang. Maar, welke criteria zijn nu eigenlijk discriminerend voor schoolsucces in het voortgezet onderwijs en wat is nodig om afstroom te verlagen en schoolsucces te vergroten? In samenwerking met de Katholieke Pabo Zwolle (KPZ), mijnplein en Carmel College Salland is hier onderzoek naar gedaan.

Wat zegt de literatuur?

Vanuit de literatuur hebben we kunnen vaststellen dat scores op de toets begrijpend lezen aan het einde van de basisschool het belangrijkste onderscheid maken. De vaardigheidsgroei is hierin belangrijker dan de eindscore. Inzichtelijk rekenen is een tweede, maar minder invloedrijke factor op schoolsucces. Achtergrondkenmerken, motivationele en sociaal-emotionele kenmerken in groep acht bleken niet of nauwelijks additioneel relevant. Met name het cognitief functioneren van leerlingen in groep acht is een belangrijke indicator voor de schoolloopbaan. Ondersteuning van zowel po als vo kan positief bijdragen aan de overstap evenals de inrichting van de onderbouw in het vo.

Hoe zit het in de praktijk?

Na een verkenning van de literatuur, is verder ingegaan op de situatie van alle 263 leerlingen in de huidige klas 2GT en 2H van Carmel College Salland ten opzichte van hun plaatsing. De scores op begrijpend lezen, rekenen en spelling zijn afgezet tegen de destijds gepubliceerde richtlijnen voor plaatsing binnen het Carmel College Salland¹. Opvallend is dat relatief gezien bij leerlingen die doorstromen naar een lager niveau gegevens vaak onvolledig zijn. Voor een aantal leerlingen wijkt de oorspronkelijke plaatsing af van de richtlijnen. Een striktere hantering van de richtlijnen zou leiden tot minder 'afstroom', maar voor een aanzienlijk deel van de leerlingen ook tot plaatsing onder hun niveau. De richtlijnen leiden dus niet tot eenduidige plaatsing.

Naast dat er op individueel is gekeken naar plaatsing op niveau, is er op groepsniveau gekeken naar vaardigheidsscores. Met groepen doelen we hier op het type brugklas (gt, h/gt, ha) Het is allereerst belangrijk te noemen dat de standaardvariaties groot zijn: de verschillen tussen individuen binnen 1 groep zijn groot en fluctueren over het algemeen meer dan de verschillen tussen groepen. Er is specifiek gekeken naar de h/gt klas. Het deel dat daar doorstroomt naar 2gt heeft gemiddeld een lagere score voor begrijpend lezen dan het deel dat doorstroomt naar 2h. Voor rekenen en spelling is dit niet het geval. Wanneer we in zijn algemeenheid naar afstromers kijken dan scoren die opnieuw voor begrijpend lezen lager dan hun verwante medeleerlingen.

Vaardigheidsgroei

De analyses laten zien dat kijken naar gemiddelde groei die plaatsvindt bij begrijpend lezen, een goede variabele is om mee te nemen bij plaatsing. Het gaat er bij deze variabele om dat gekeken wordt of leerlingen steeds beter gaan scoren ten opzichte van hun didactische leeftijd. Dit blijkt ook

¹ Deze richtlijnen worden momenteel niet meer gebruikt en zijn van de website gehaald

in de praktijk een goede voorspeller voor schoolsucces. Daarvoor is nodig dat gekeken wordt naar de ontwikkeling in het lvs vanaf groep 6.

Advieswijzigingen

Nadat plaatsing heeft plaatsgevonden, volgt de uitslag van de eindtoets. Landelijke afspraak is dat leerlingen die hoger scoren op de toets dan de plaatsing rechtvaardigt een verzoek tot heroverweging van het advies mogen indienen. Deze heroverwegingen houden in de praktijk in dat leerlingen op een hoger niveau dan het oorspronkelijke advies geplaatst worden. Er zijn uit dit onderzoek geen aanwijzingen gevonden dat wijzigen van het advies tot meer doorstroom naar een lager niveau leidt.

Septemberbijeenkomst

Tijdens de Septemberbijeenkomst, waarbij leerkrachten van de basisschool onze school bezoeken voor het volgen van workshops en overleggen met collega's uit het VO, is dit onderzoek gepresenteerd. Hierin bleek dat PO-scholen de belangrijke status van begrijpend lezen (h)erkenden, maar vaardigheidsgroei niet altijd meegewogen wordt.

Daarnaast werd positief gereageerd op het systematisch(er) verzamelen van gegevens tijdens de warme overdracht, met de kanttekening dat door het tijdstip van deze overdracht een deel van de leerkrachten niet alle informatie door wil geven omdat een leerling nog geen schoolkeuze heeft gemaakt.

Aanbevelingspunt voor Carmel College Salland is het dubbel advies weer te accepteren. Daarnaast is het dringende advies aandacht te besteden aan de H/GT-klas. Deze is anders ingericht dan bij andere scholen en leidt daarmee tot verwarring en shopgedrag bij ouders.

Overall conclusies en aanbevelingen

Scores op de toets begrijpend lezen aan het einde van de basisschool vormen het belangrijkste onderscheid voor schoolsucces. De vaardigheidsgroei is hierin belangrijker dan de eindscore, blijkt uit de literatuur maar ook uit het onderzoek binnen leerjaar 2 van het CCS. Het is belangrijk volledige gegevens vanaf groep 6 te betrekken bij het advies en deze ook aan te leveren aan het VO. Achtergrondkenmerken, motivationele en sociaal-emotionele kenmerken in groep acht bleken niet of nauwelijks additioneel relevant voor schoolsucces.

Naast het tijdstip van de warme overdracht, is vooral de inrichting van en communicatie over de H/GT-klas een aandachtspunt.

Voor KPZ geldt dat zij studenten meer bewust kunnen maken welke gegevens te gebruiken zijn voor het advies in groep 8 richting VO.

Doriene Boezelman, Anne Tappel

Dit is een zeer korte samenvatting van het onderzoek. Het gehele het onderzoek is op te vragen door een mailtje te sturen naar a.tappel@carmelcollegesalland.nl